

1 JÓÁA

Tujkénú Jóáa cáátúnuháámi

Mepájtyeténé uubálleju

¹ Ámúhakye ó caatúnú Críjtodítyú dííbyej tééveríi Píívyéébe meke pájtyetétsóóbedítýú íjcyáné uubálle. Diibyéhjáa ihdyu iíjcyadúré ícyahíjcyá ipíívyema íjcyátuube ííñujíi ípívyéévétúné ihdéjuco. Áabekée muha maájtyúmiibe íhjyuváné muha mélleebóhi.

² Aabée böhówáávéebedítýú íjcyáné uwááboju íñe ámúhakye ó úúbállehíjcyá múijyú medsiíjivéjúcóóityúne böhí dííbyedítýú meújcúné uwááboju. Aabéhjáa ihdyu iíjcyadúré Cááníma ícyahíjcyároobe botsíi méhdivu böhówáavéhi.

³ Aanée páneere dibye méénunéhjí muha máájtyumíhi. Áhdurée dibye íhjyuváné muha mélleebóhi. Aane ámúhakye ó úúballé ímí tsame meíjcyame menáhbévájcatsí íñe muhdú muha Cááni Píívyéébeé, diibye Ílli Jetsocríjtoo, íjcyámútsima meíjcyadu.

⁴ Aane ámúhakye ó úúballé tééneri ámuha meímíjyuúki.

Píívyéébedi ímiááju

⁵ Ááné uwáábojúu dííbyere Jetsocríjtó múúhakye úwaabóné íñe ámúhakye ó úúballé Píívyéébe ímiáábé íjcyáábedi iiñé imítyú íjcyatúne.

⁶ Áábeke ‘ímí ó úraavyé’ menéérome ímítyunéhjí meméénúhajchíí illure máallíhi.

7 Áánetu ímiáábé dibye íjcyadu meíjcyáhajchíí ímí ménahbévájcatsí pamévamáye. Áijyu tsá iiná máhallúrí íjcyájúcootú tsúúcajáa Ílli Jetsocrító ítyujpácyó iwáágóóneri páneere méimítyú ímibájchónélliíhye.

8 Áánetu ímityúmé meíjcyarómé ‘tsá ímityuube o íjcyatúne’ menéhajchíí illure máállímyeímyé pañe tsá ímiájú íjcyatúne.

9 Áróńáa ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyaaabe iñéhdu méénúubeke méimítyuháñé meúúbálléhajchíí méhdi iídáátsóvéne mééma ímibájchoobe páneére.

10 Áánetu ‘tsá múijyú iiné imityú o méénutúne’ menéhajchíí Píívyéébeke álliu múnáájpidi médillóhi. Aane ehdu menééme tsá ímí dííbyé uwááboju mecáhcújtsotúne.

2

Críjto mépiááboóbe

1 Ámuúha Llihíúmuj, ícyooca íñe ámuúhakye o cáátúnúné pañe o néé ámuha ímityúné meméénútuki. Áróńáa ihdyu ímityúné meméénúhajchíí Jetsocrító ímiáábé mépiááboobe íjcyaaabe meke Méécáání húmíj piinévú píaabóhi.

2 Muuráhjáa pájámeíbyé méimítyuháñé mééma ímibájchoki. Áróńáacáa tsá apáámyélliihyéré méhllií dibye dsíjívetúne. Muuráhjáa pámeere míamúnaa íiñújíri íjcyáméllii dsíjíveébe.

3 Aane muurá ihdyu Píívyéébé taúhbajúúné néhdu meíjcyánetu méwaajácú ímiááné dííbyeejté meíjcyane.

4 Áánetu tsaate 'dííbyeéjté muúha' néérôme dííbyé taúhbajúúné néhdu íjcyatúmé álliu múnaa. Áámé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne.

5 Muurá ihdyu Píívyéébe néhdu meíjcyame dííbyeke mewajyúhi. Áánetu méwaajácú ímiááné dííbyeéjté meíjcyane.

6 Áánéllii műu tsaate 'Píívyéébeke ímí ó úraavyéhi' nééme ijcyá muhdúhjáa ííñújiri Jetsocríjtó ícyahíjcyádu.

Tsiiñe taúhbaju böhówaavéne

7 Ámuúha táñahbémuj, íñe ámuúha éllevu o cáátunúné tsá béhné taúhbaju íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ámúhama tene íjcyane. Áánéllii tsúúca ámuha teene méwaajácúhi.

8 Árónáa béhnéuvúdú ámúhakye ó nehíjcyá muhdú Crijto meke wájyudu ámuha mewajyújcatsíki. Muurá tsúúca ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiáájuréjuco meúraavyéne.

9 Aane muurá 'ímiáájú ó úraavyéhi' menéérôme ménahbémuke menéhnilléhajchíí íimityunéjcúréi meúraavyéhi.

10 Áánetu ihdyu ímiááné ímiáájú meúraavyémé mewajyú ménahbémuke. Aame tsáhájuco ímityúné pañevú memújtatúne.

11 Áánetu ménahbémuke menéhnillémé ímityúné pañe méijcyáhi. Aame teene meke mújtatsómé méijcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeítyúme.

12 Aane íñe ámuha áátsiimédú menéémeke ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoj tééveri Píívyéébe ámúhadi iídáátsóvéne ámúhá imítýú ímílbájchómeke.

13 Aane ámuha kéémejtéké ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoke páneeréikyée ípívyéévétúné ihdéjuco íjcyáábeke ámuha mewáájácúnélliíhye. Áhdure ámuha ováhtsámuke ó caatúnú tsúúca ámuha Naavéneke metáhjánélliíhye. Áhdure ámuha tsiiéméké ó caatúnú tsúúca Méécáánikye ámuha ímí mewáájácúnélliíhye.

14-15 Ahdícyane pámeere kéémejtémá ováhtsámú tsúúca Píívyéébeke ímí ámuha meúraavyémé Naavéneke metáhjame tsá múu íjyácunújúcootú ííñújíénéhjiri. Muurá tsaate ténéhjiríyé íjcyame tsá Píívyéébeke wájyutúne.

16 Muurá páneere ííñújíene tsá Píívyéébedítýú tsáátune. Naavénedítýúré tsááne méjpííyi ímityúné meméénúiyóneri meúmúúpivyéne, iiná meííténeri meúmúúpivyéne, meéhnéváneri memítýájkímyeíñé.

17 Áronéhjí muurá páneere tééjíma wágóóveéhi. Áánetu ihdyu Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé tsá múijyú muhdú íjcyáityúne.

Ímiááju

18 Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, tsúúca ííñuji mééma níjkévaáhi. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú tééné ihde Críjtoke múnáátsohíjcyaaabe böhówááveíñé. Muurá tehdu nééme mítyaméjuco méhdivu böhówáávánetu méwaajácú tsúúca ííñuji mééma níjkévaíñé.

19 Muuráhjáa tujkénú meke iñáhbévahíjcyáróne méhdityu íhvétémé ímiá nahbémú iiíjcyátúnélliíhye.

Ímiá nahbémúu iíjcyaca tsá ditye méhdityu dówáávéíturóne. Áánetu méwaajácú ménahbémú ditye íjcyatúne.

20 Áánetu ihdyu tsá ámuha diityédú menéétune. Muurá ihdyu tsúúca Píívyéébé Apííchó ámúhakye íjcyánellii ámuha méwaajácú ímiááju.

21 Tsá idyé ámuha mewáájácútúnellii ámúhakye o cáátúnutúne. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú keená álliúré íjcyane. Áánellii ámúhakye ó caatúnú ámuha maállítsámeítyuki.

22 ¿Aane caatyé íñe diitye álliú múnna? Jetsóó Críjto Mépájtyetétsoobe íjcyatúné néhijcyámé muurá álliú múnna. Aame íllure dííbyeke ehdíívállehíjcyá Cááni Píívyéébema diityétsikye icyáhcújtsótúnellíhye.

23 Muurá Íllíkye cáhcújtsótúmema tsá Cááni Píívyéébe íjcyatúne. Áánetu ihdyu dííbyeke cáhcújtsómema íjcyáábe.

24 Aane muhdúhjáa ámuha tsúúcajátújuco teene melléébone ímí mecáhcújtsóhajchíí iiné imíjyaú ámuha méíjcyáá Méécááni Píívyéébeé, Ílli Jetsocríjtoo, íjcyámútsima.

25 Muuráhjáa dííbyere Jetsocríjtó néé múijyú medsijivéjúcóóítyúne bóhiivu meke iájcune.

26 Ehdu íñe ámúhakye ó caatúnú tsaate ámúhakye müjtátsóiyóné ihdétu.

27-28 Árónáa tsá múha ámúhakye álliítyuró Píívyéébé Apííchovu tsúúca Jetsocríjtó ámúhakye ájcúmeke. Áánellii tsá múha ámúhakye úwáábóítyuró téénere ámúhakye

úwáábohíjcyánélliíhye. Ááné uwááboju muurá tsá álliu íjcyatúne. Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, ímíñeúvú meíjcyá Críjtoma muhdú Píívyéébé Apííchó ámúhkaye tükévejtsódú múijyú tsiiñe dibye tsáácooca iiñerí núcójpívetúmé tsaímíyé dííbyeke ámuha mewáátsúcúpéjtsoki.

29 Muurá ámuha méwaajácú Jetsocríjtó ímiáábé íjcyabe múijyú ímityúné méenutúne. Ahdu íjcyame Píívyéébej tsíímé ijcyáhi.

3

Píívyéébej tsííme

1 Cáhawáá méíjtsúcunu muhdú Píívyéébe mítyane meke iwájyúnéllií tsíímedi díllone. Aame ímiááné dííbyej tsíímé meíjcyáhi. Áánetu dííbyeke cáhcújtsotúmé tsá wáájácutú dííbyeéjté meíjcyane dííbyeke iwáájácútúnélliíhye.

2 Ámuúha táñahbémuj, ímiááné tsúúca dííbyej tsíímé meíjcyarómé tsáhái ímí mewáájácutú muhdú meíjcyáíñé nihñévúre. Árónáa méwaajácú Críjto meke újcúvácooca dííbyedúréjuco meíjcyáíñé dííbyeke maájtyúmíñélliíhye.

3 Muurá ímiááné dííbyeke mecáhcujtsómé métssúrámeíhijcyá ímiáámeréjuco meíjcyáiyóneri dibye íjcyadu meíjcyaki.

4 Áánetu ímityúné meméénuhíjcyámé Píívyéébé taúhbaju illure méehdíívalléhi. Muurá tsá dibye ímílletú ímityúné meméénune.

5 Muurá ámuha tsúúca méwaajácú Jetsocríjtóo műijyú ímityúné méénútuube ííñujívú tsááne méimítyuháñé méhdityu iwaágóoki.

6 Aane pámeere ímí dííbyema íjcyame tsá ímityúné méénutúne. Áánetu ímityúné méénuhíjcyámé tsá dííbyeejté íjcyatúne. Aame tsá dííbyeke wáajácutúne.

7 Ahdícyane, ámuúha Llihíumuj, tsáma tsaatédívú máallítsámeídíñe. Muurá ímiáánéré méénuhíjcyámé ímiáámé íjcyá Jetsóó íjcyadu.

8 Áánetu Naavéneéjté íjcyame ímityúné méénuhíjcyá tsúúcajátújucóo dibye íjcyadu iíjcyánellíihye. Áánellíihyée muurá Píívyéébé Hajchi tsáá ííñujívú dííbyeke ityáhjáne dibye tútavájtsonéhjí iímbájchoki.

9 Aane ímiááné Píívyéébej tsíimé meíjcyame tsáhájuco ímityúné meméénutú béhné íjtsaméivúréjuco dibye meke ájcúnellíihye. Aame tsáhájuco ímityúmé meíjcyatú tsúúca iitsíimedi dibye meke díllome.

10 Aane muurá méwaajácú caatyé Píívyéébej tsíimé íjcyane. Áhdure méwaajácú caatyé Naavénej tsíimé íjcyane muhdú ditye íjcyánetúre. Muurá ímityúné meméénuhíjcyámé ménahbémuke mewájytúmé tsá Píívyéébeéjté meíjcyatúne.

Méwájyújcatsíñe

11 Muurá ámuha méwaajácú tujkénúu meúwáábójcatsíñé muhdú mewájyújcatsíiyóne.

12 Aame tsá meíjcyatú Caííuvúhjáa íjcyadu. Muuráhjáa Naavéneéjpí iíjcyánellii íñáhbeke llíihyánuube. Aanée ¿íveekí lliihyánuube íñáhbeke?

Dibyéhjáa múhdurá méénúnáa íñahbe ímí méénune itsárilléne dííbyeke llíihyánuúbe.

13 Ahdícyane múhdurá méíjtsúcunúdí ámúhakye Píívyéébeke cáhcújtsotúmé néhnílléhajchííjyu, ámuúha táñahbémuj.

14 Muurá méwaajácú Píívyéébeéjté meíjcyame ménahbémuke mewájyume múijyú medsiíjivéjúcóóítýúne bóhiima meíjcyane. Áanetu íñahbémuke wájyutúmé tsá téénema íjcyatúne.

15 Muurá dsííjivétso munaádú néeme íñahbémuke nehnílléhi. Aane muurá ámuha méwaajácú tsíjtyeke ídsííjivétsójóneri íjyáculuhíjcyámema múijyú medsiíjivéjúcóóítýúne bóhí íjcyatúne.

16 Muurá méwaajácú muhdúhjáa Jetsocríjtó meke iwájyune úújetsóné ídsííjivéneri. Ahdu téhdure ménahbémuke méúújétsóiyá diityéké mewájyune.

17 Ditye píhtónetu diityédí meídáátsóvéne mepiáábótúhajchíí tsá ímiáánetúré Píívyéébeke mewájyutúne.

18 Ámuúha átsíimédú ámuha menéémeéj, tsá műu apááñéré íhjyúri íñahbémuke wájyutúne. Műu ímiááné diityéké iwájyune úújetsó diityéké ípíáábóneri.

Píívyéébema ímí meíjcyane

19 Ehdu meméénume ímiáánéjuco ímiáájú meúraavyéne. Aame méwaajácú ímiááné ímí Píívyéébema meíjcyane.

20 Muurá ímityúné meméénune méwaajácúhi. Aane Píívyéébe iiná tühúúlléébejíí waajácú muhdú meícyahíjcyáne.

21 Ámuúha táñahbémuj, muurá ímityúné meméénútúcooca méwaajácú ímí Píívyéébe meke ijtsúcunúne.

22 Aabe meke ajcú páneere dííbyeke metáúmeíñé dííbyé taúhbajúúné mecáhcújtsóne dibye ímillédú meíjcyámeke.

23 Meke muurá táuhbaabe Ílli Jetsocríjtoke mecáhcújtsóne mewájyújcatsí muhdú meke dibye wájyudu.

24 Dibye meke néhdu meíjcyame ímí dííbyema meíjcyáhi. Aame méwaajácú mééma dibye íjcyane Íapííchó mépañévú ipícyóónnej tééveri.

4

Ímiáájú Píívyéébedítýú tsááneé

1 Ámuúha táñahbémuj, tsá múu peecútéré cáhcújtsotú tsaate ámúhamá Píívyéébé icyánéjcuri ihjyuváne. Tujkénú múu ímíñeévú ijtsó iwáájácu ímiááné dííbyedítýú tene íjcyáhajchííjyu. Muurá mítyame álliu múnaa dííbyé ihjyú uubálle múnáadi idíllómeíñé úwáábohíjcyáhi.

2 Aane cáhawáá ámúhakye o néé muhdú mewáájacúné ímiááné Píívyéébé Apííchó túkevéjtsori úwáábohíjcyámeke. Muuráhjáa ihdyu Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchi íjcyaaabe Míamúnáájpidívú iípívyéévéne ííñujívú tsááne cáhcujtsómé úwáábohíjcyá Píívyéébé Apííchó túkevéjtsóneri.

3 Áánetu teene cáhcújtsotúmé tsá tééné túkevéjtsori úwáábotúne. Críjtó munáajpi Naavéné apííchó túkevéjtsoríyé úwáábohíjcyáme. Aane diityé

uwááboju tsúúca ijcyá ííñújiri éhnée éíjyújuco tééné uubállé ámuha melléebone.

4 Ámuúha Llihíumuj, muurá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame tsúúca diityéké métahjá diityémá íjcyáábé ihnáhó éhnííñevu ámúhama íjcyáábé ihnáhó íjcyánélliíhye.

5 Iji münaáré iiijcyánéllii míamúnáadityúré tsááné ijtsaméí ditye úwaabóné diitye míamúnaa lleebúcunúhijcyá téhdure tééji múnnaa iiijcyánélliíhye.

6 Áánetu ihdyu Píívyéébeéjté meíjcyánéllii téhdure dííbyeke wáájacumé meke lléébohíjcyáhi. Áánetu dííbyeke wáájácutumé tsá meke lléébotúne. Áánetúré méwaajácú caatyé ímiááné Píívyéébé Apíichó túkevéjtsori úwáábohíjcyáne, áánetu caatyé álliúré Naavéné apíichó túkevéjtsori úwáábohíjcyáne.

Píívyéébe meke wájyune

7 Áánéllii metsu Píívyéébedítyú tsááné ijtsaméima meíjcyame mewájyújcatsíki, ámuúha táñahbémuj. Muurá mewájyújcatsíñeri méúújetsó ímiááné dííbyej tsíimé meíjcyame dííbyeke mewáajacúne.

8 Áánetu tsíjtyeke wájyutumé tsá dííbyeke wáájácutúne. Muurá dííbyej tsíimé iiijcyaca tsíjtyeke wájyúiyá muhdú dibye meke wájyudu.

9-10 Muuráhjáa méicyánéjcutu dííbyeke mewájyútúrónáa meke mítyane iwájyune úújétsoobe apáábyéré Illi íjcyáábeke ííñujívú dibye wálloobe dsíjívénej tééveri méimítyuháñé ábájíívémeyé múijyú medsíjívéjúcóiityúné bóhí meújcuki.

11 Áánéllii   méwajyújcatsíiyáhi,   ámuúha
táñahbémuj.

12 Muurá dííbyeke múijyú maájtyúmíturómé
mewájyújcatsíhajchíí méwaajácú Íapííchó mépañe
íjcyane.

13 Áánevu meke dibye ájcúnéllii méwaajácú
ímiááné dííbyeéjté meíjcyane.

14 Muuráhjáa muha Jetsocríjtoke maájtyumímé
íñe méúúbállehíjcyá Méécááníí dííbyeke ííñujívú
wálloone dííbyej tééveri pámeere míamúnáake
ipájtyetétsoki.

15 Aane Jetsóó Píívyéébé Hajchi íjcyane
mecáhcújtsóne dííbyedívú mecaatsípaavémé
tsaímíyé Píívyéébema méíjcyámé pañe íjcyaaabe
Íapííchoj tééveri.

16 Aane dibye meke wájyune mewáájácúnéllii
dííbyeke mecahcújtsóne dííbyedívú
mécátsípáávehíjcyáhi. Muurá ihdyu iíjcyadúré
meke wájyuúbe. Aane pámeekéré mewájyume ímí
dííbyema meíjcyámema idyé íjcyaaabe Íapííchoj tééveri.

17 Muuráhjáa muhdú Jetsocríjtó ííñújíri
íjcyadu meíjcyáneri méúújetsó ímiááné dííbyeke
mewájyune. Aabe meke wájyúnéllii tsá
meíllityétú nihñéétsihvúré mééma dibye muhdú
meícyahíjcyáné ímibájchóíñeri.

18 Muurá meke wájyúmedi tsá meíllityétúne.
Áánetu meke wájyútúmeke méillí ditye meke ímityú
dáriivéiyónélliíhye. Muurá tsaate meke wájyune
mewáájácútúnéllii diityéké méíllíiyáhi.

19 Árónáacáa ihdyu Píívyéébe tsúúcajátújuco

meke wájyune mewáájácúnéllii dííbyeke méwajyúhi.

20 Áánetu ‘Píívyéébeke ó wajyúhi’ menéérome ménahbémuke menéhnílléhajchíí illure máallíhi. ¿Muhdú maájtyúmírómeke mewájyúmejííva Píívyéébeke mewájyuú awáá maájtyúmííbekéjíívari?

21 Árónáacáa meke neebe dííbyeke mewájyúne téhdure ménahbémuke mewájyuki.

5

Ímityúné metáhjane

1 Muurá Jetsóó Mépájtyetétsóóbeke mecáhcújtsóóbedívú mecátsípaavémé méijcyá Píívyéébej tsííme. Aane dííbyeke wájyume téhdure íítsíímeke wajyúhi.

2 Aane dííbyeke mewájyúnéllii dibye meke néhdu meíjcyame téhdure tsijtye dííbyej tsíímé íjcyámeke ménahbémuke méwajyúhi.

3 Muurá dibye néhdu meíjcyáneri méúújetsó dííbyeke mewájyune. Aane tsáháturo túhuutúne.

4 Muurá dííbyej tsíímé meíjcyame ííñújí imítuyháñé métahjá Jetsóoke mecáhcújtsóneri.

5 Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane mecáhcujtsómé métahjá panéváré meke tútávájtsóiyóne.

Jetsóó Píívyéébé Hajchi

6 Muurá méwaajácú Jetsóó Píívyéébé Hajchi íjcyane dibyée tsójtsótsámeícyooca Ílli dibye íjcyane dííbyere Píívyéébe cáámetu néénélliíhye. Áhdurée dibye dsíjivécooca úujétsoobe Ílli dibye íjcyane. Aane

muurá Íapííchó méhdivu böhówátsohíjcyá ímiááné tene íjcyane.

7 Muurá ijcyámé níjkyéjiri pápihchúúmeva Píívyéébé Hajchi Jetsóó íjcyane néémeé: Diibye páñetu Ílli Jetsocríjtoo, Cáánií, Íapííchoo, éhdume. Aame pápihchúúmeva íjcyame tsáapiiyéro.

8 Téhdure íñe ííñújiri pápihchúúneva teene böhówajtsóhi: Dibyée tsójtsótsámeícyooca Cááni nééneé, dibyée dsíjívécoco tsiiñe dííbyere nééneé, Íapiichó meke néhíjcyánee, éhdune. Aane pápihchúúneva íjcyane tsanééré méhdivu böhówajtsóhi.

9 Muurá mécáhcujtsó míamúnaa meke nééneé. Aanéjíí muurá mecáhcújtsóiyá Píívyéébe meke nééneé. Muurá dííbyere meke néé Jetsóó Ílli íjcyane.

10 Áánéllii pámeere dííbyeke cáhcujtsómé waajácú ̓ííbúuri ímiááné Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane. Áánetu teene cáhcújtsotúmé állíu múnáájpidi dilló dííbyeke.

11 Árónáa neebe Íllij tééveri meke iájcuíñé múijyú medsijivéjúcóóítyúne böhíívu.

12 Aane pámeere dííbyé Hájchima íjcyame tsúúca teene ujcúhi. Áánetu dííbyema íjcyátúmedi tsá tene íjcyatúne.

Nihñéenéré túkevéjtsoju

13 Ehdu íñe ámúhkaye ó caatúnú Píívyéébé Hájchikye ámuha mecáhcújtsómeke ámuha mewáájácu tsúúca ámuha múijyú medsijivéjúcóóítyúne böhííma meíjcyane.

14 Muurá méwaajácú Píívyéébe ímillédújuco tene néhajchíí dííbyeke metáúmeíñé dibye meke lléébone.

15 Áánéllii méwaajácú dibye meke píááboíñé páneere dííbyeke metáúmeíñetu.

16 Aane tsaapi ménahbe ímityúné méenúhajchíí műu dííbyé halluvu piáábó táumeí Píívyéébeke dibye dííbyedi iídáátsóvéne dííbyé imityú iábájíive dibye tééné déjúcotu idsíjivétuki. Árónáa ijcyáné tsane ímityúné meméénúné déjúcotu medsijivéiyóne. Aane téénéeméné dibye méenúhajchíí métáúmeídí piáábó dííbyé halluvu.

17 Muurá páneere Píívyéébe ímílletúné meméénunéhjí ímityúne. Árónáa ijcyáné tsane tééné déjúcotu medsijivéiyóne.

18-19 Árónáa méwaajácú ímiááné Píívyéébeke mecáánivahíjcyámé ímityúné pañevú meúcaavéjúcootúné dííbyé Hajchi meke Naavéné mújtásóiýónetu téhmehíjcyánélliíhye. Áánéllii muurá tsá dibye meke mújtásóiýuró Píívyéébeéjté meíjcyámeke. Áanetu íñe mûhdumé ííñujíri ijcyáné miámúnaa Píívyéébeke cáhcújtsotúmé diibye Naavéné hójtsí pañe.

20 Muurá méwaajácú Píívyéébé Hajchíí tsááne ííñujívú meke iwáájácútso muhdú ímiáábé Cááni ijcyane dííbyema ímí meíjcyaki. Aame ícyooca ímí dííbyema méijcyá Ílli Jetsocríjtoma meíjcyánélliíhye. Aane ímiáábé Píívyéébe ijcyaabé meke ajcú mûijyú medsijivéjúcoóítýúne bóhiívu.

21 Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, óvíjyacóóné

dííbyedítyú ámúhakye mújtátsóíyonéhjí ámuha
mecáánívahíjcyáne. Áyu tehdújuco.

**Píívyéébé ihjyu: jetsocríjyodítú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PÉ:boa:Bora)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48